

Мазуренко Світлана<https://orcid.org/0000-0001-5606-9865>

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри професійної освіти та безпеки життєдіяльності,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна) E-mail: mazurenkosvetlana5@gmail.com

Аніщенко Дарія

Магістрантка ННІ професійної освіти та технологій,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(м. Чернігів, Україна) E-mail: anishenkodasha2003@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ АРТ-ТЕРАПІЇ В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

У статті розглянуто можливості використання арт-терапії в сучасному навчальному процесі. Доведено, що у сучасних умовах важливим завданням освіти стає не лише навчання, а й забезпечення емоційного та психологічного комфорту учнів. З'ясовано, що незалежно від типу закладу, арт-терапія виконує важливу функцію у формуванні психологічного комфорту, внутрішньої рівноваги та особистісного зростання учнів. Проаналізовано зміст і форми арт-терапії, які змінюються відповідно до вікових потреб і завдань кожного етапу освітнього процесу. Обґрунтовано доцільність застосування арт-терапевтичних методів у закладах освіти різного рівня як інструменту емоційного розвитку, зниження стресу, формування креативності та соціальних навичок учнів.

Метою статті є дослідження та аналіз на основі теоретичних та методологічних засадах особливостей та потенціалу арт-терапії як ефективного психолого-педагогічного засобу у навчальній діяльності закладів освіти різного рівня.

Методологічна основа дослідження ґрунтується на аналізі наукової літератури, спостереженнях, узагальненні досвіду та емпіричних даних з практики використання арт-терапії у закладах освіти.

Наукова новизна статті полягає у досконалому вивченні та систематизації напрямів арт-терапевтичної діяльності в освітньому середовищі, а також у виявленні їх впливу на емоційний стан і навчальну мотивацію здобувачів освіти.

Висновки: арт-терапія є важливим інноваційним ресурсом для створення безпечного й підтримувального освітнього середовища, сприяє гармонійному розвитку особистості та формуванню позитивного ставлення до навчання. Це не лише метод психологічної підтримки, а й засіб емоційного виховання, профілактики стресів, розвитку життєвих навичок. З огляду на актуальні виклики сучасного суспільства, арт-терапія є необхідним компонентом гармонійної, інноваційної педагогіки. Таким чином, у сучасному світі арт-терапія є дієвим, доступним та універсальним методом самопізнання, відновлення та розвитку. Тому її впровадження у різні сфери життя є не просто важливим, а необхідним кроком до гармонійного суспільства.

Ключові слова: арт-терапія, емоційне виховання, креативність, освіта, психолого-педагогічна підтримка.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. У сучасних умовах реформування освіти важливим стає не лише навчання, а й забезпечення емоційного та психологічного комфорту учнів. Психоемоційна напруга, стрес, страх перед оцінюванням або міжособистісні конфлікти можуть суттєво впливати на якість навчання. Одним із дієвих підходів до вирішення цих проблем є використання арт-терапії в освітньому середовищі. Її впровадження відповідає потребам Нової української школи у формуванні всебічно розвиненої, творчої та емоційно стабільної особистості.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питання застосування арт-терапевтичних методик в освіті розглядаються у працях О. Потапової, Т. Юценко, Н. Лаврентьевої, Л. Степанової, які наголошують на важливості інтеграції мистецьких практик у навчальний процес. Арт-терапія розглядається як один із ефективних напрямів психолого-педагогічної підтримки учнів, особливо в сучасних умовах та інклюзивного навчання. Також міжнародні дослідження (наприклад, AATA – American Art Therapy Association) підтверджують позитивний вплив арт-терапії на зменшення тривожності, підвищення самооцінки, розвиток творчих здібностей.

Метою статті є обґрунтування доцільності використання арт-терапії в навчальному процесі закладів освіти різного рівня, аналіз її впливу на психологічний стан учнів та можливості інтеграції у шкільну освітню практику.

Теоретико-методологічною базою є висвітлення процедури теоретико-методологічного та експериментального дослідження із зазначенням методів дослідження. Дослідження ґрунтується на аналізі теоретичних джерел із психології, педагогіки та арт-терапії, а також на спостереженнях за впровадженням арт-терапевтичних заходів у закладах освіти різного рівня; поясненнях, узагальненнях, систематизації та методах класифікації, які дали можливість науково-теоретично обґрунтувати матеріал.

Наукова новизна статті полягає у досконалому вивченні та систематизації напрямів арт-терапевтичної діяльності в освітньому середовищі закладів освіти різного рівня, а також у виявленні їх впливу на емоційний стан і навчальну мотивацію здобувачів освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна система освіти має справу не лише з формуванням знань, а й із розвитком особистості дитини в умовах підвищених психоемоційних навантажень. У реаліях воєнного часу, цифрової дезорієнтації, соціальної ізоляції, стресів та тривожності у дітей, особливої ваги набувають методи, що сприяють емоційному благополуччю. Арт-терапія – один із найефективніших інструментів емоційного супроводу та розвитку особистості в освітньому процесі. Вона поєднує мистецтво та психологію й використовується для профілактики, корекції та гармонізації психоемоційного стану [1].

Арт-терапія – це напрям психологічної допомоги, що передбачає використання мистецької діяльності як способу самовираження, опрацювання внутрішніх конфліктів, розвитку емоційного інтелекту та соціальних навичок. За допомогою образотворчої діяльності, музики, руху, театралізації, гри, слова, дитина отримує можливість безпечно виразити свої емоції, переживання, уявлення про світ [2].

Арт-терапевтичні заняття, які включають малювання, ліплення, музичну імпровізацію, драматизацію та інші види творчої діяльності, сприяють зниженню рівня тривожності учнів, підвищують мотивацію до навчання, розвивають емоційну компетентність та креативне мислення. Зокрема, школярі, задіяні у таких заняттях, демонстрували вищу активність на уроках, краще взаємодіяли з однолітками та вчителями. Учителі відзначили зниження конфліктності в класах і зростання інтересу учнів до предметів, інтегрованих із творчими підходами.

Арт-терапія це методика, яка має на увазі проведення лікування «мистецтвом». Метод включає безліч підвидів, що дає можливість підібрати найбільш корисні види арт-терапії для кожного випадку індивідуально. Завдяки засобам арт-терапії і, в першу чергу, малюванню, учень вчиться бачити свої проблеми з боку, тим самим отримуючи можливість їх вирішення. Отже, метод *малювальної терапії* навчає виражати емоції, сприяє зниженню тривожності, розвиває уяву через вільне або тематичне малювання.

Так, метод *мандалотерапії* навчає концентрації, внутрішнього балансу, самопізнання через створення учнями симетричних візерунків або мандал з кольорового паперу, ниток, олівців; *кольоротерапія* – розвиває емоційний інтелект, допомагає усвідомити й назвати почуття через вибір кольору для аплікацій або виробів відповідно до емоційного стану; *глинотерапія* або пластилінова терапія покращує дрібну моторику, знімає стрес, допомагає працювати з тривожністю через ліплення предметів, фігур; *колаж* «Мій день або мій настрій» сприяє саморефлексії, розвитку уяви, комунікації через складання разом зображень з журналів або паперу; *пісочна терапія* заспокоює, допомагає вийти з емоційного напруження, відновлює відчуття контролю, допомагає проговорити несвідоме, розслабляє через роботу з піском, створення сюжетів або малюнків; *творче письмо* або *сторітелінг* розвиває мовлення, фантазію, дозволяє обговорити складні теми через метафори учні вигадують історію про свій виріб або героя, якого створили; *арт-журналінг* через ведення особистих творчих щоденників виявляє основні ефекти рефлексії, осмислення досвіду, креативності; *лялькотерапія* допомагає опрацювати внутрішні конфлікти, розвиває уяву, комунікативність через виготовлення ляльок та ігри з ляльками, інсценування ситуацій; *ігротерапія* розвиває соціальні навички, емоційний інтелект, здатність приймати рішення через використання рольових, настільних, сюжетних ігор у навчальному процесі, та інші.

Арт-терапію корисно використовувати на різних рівнях освіти. Наприклад, у закладах дошкільної освіти (ДНЗ) під час проведення занять із пісочною терапією в міні-пісочницях для формування безпечного середовища; або ж можна використовувати казкотерапію: інсценування казок, в яких діти «перемагають страх», «захищають друзів».

Як приклад, *малювальної терапії* (арт-терапія через малювання): на заняттях з образотворчого мистецтва діти малюють «мій настрій» або «дощик, який змиває страхи». Педагог використовує кольори для розпізнавання емоцій: синій – спокій, червоний – гнів, жовтий – радість тощо. Як наслідок, діти вчаться називати свої емоції, опановують способи їх вираження у безпечний спосіб.

Пісочна терапія: в куточку емоційного розвантаження в групі встановлена міні-пісочниця. Дитина може побудувати «місто мрії» або створити історію про «героя, який долає страх». Іноді вихователь проводить спільне казкове моделювання в піску. Як наслідок у дитини знижується тривожність, розвивається мовлення, формування сюжетного мислення.

Казкотерапія: після прочитання казки «Казкове дерево, що лікує образи», вихователь обговорює з дітьми ситуації образ та пробачення. Потім діти створюють «дерево добра» – аплікацію з побажаннями друзям. В подальшому у дитини розвивається емоційний інтелект, емпатії, розуміння соціальних норм.

Також можна застосовувати *музикотерапію*, наприклад: щоранку в групі звучить спокійна класична музика (наприклад, твори Шопена, Дебюссі), під яку діти збираються в коло. Також використовуються музичні хвилинки релаксації після активних ігор. Це регулює емоційний стан, підвищує концентрацію уваги.

Танцювальна терапія (рухотерапія): використання ігор типу «Танцюй, як емоція»: діти виконують рухи, що відповідають радості, здивуванню, страху. Після танцю – обговорення «Що відчув?», «Коли буває така емоція?». Що допомагає формувати зв'язок між тілом та емоцією, розвиває саморегуляцію.

Лялькотерапія: на заняттях з мовленнєвого розвитку використовуються ляльки-терапевти (наприклад, «лялька-сонечко», яка вчить бути ввічливим). Діти розігрують проблемні ситуації (хтось когось образив – як вийти з ситуації). Формування навичок соціальної взаємодії, зняття напруги через гру.

Гротерапія: в сюжетно-рольових іграх вихователь додає терапевтичні сюжети: «гра в лікарню», «гра в рятувальників» після стресових подій. Діти мають змогу «пережити» ситуацію у безпечному просторі. Допомагає зниженню впливу травматичних переживань, розвиток уяви, зміцнення психоемоційної стійкості.

Також можна використовувати *арт-журнали* де старші дошкільники ведуть простий щоденник «Мій день» – малюють, що було найприємнішим. *Мандалотерапія:* розфарбовування мандал з різними емоціями та формами.

У дошкільному закладі арт-терапевтичні практики знаходять природне й ефективне застосування. Наприклад, вправа «Кольорові долоньки» дозволяє малюкам передати свої емоції через фарби. Діти, занурюючи руки у фарбу, створюють на папері відбитки долоньок, що символізують радість, злість, сум тощо. Вихователь обговорює з дітьми кожну з емоцій, допомагаючи їм осмислити власні переживання. У грі «Будуємо місто радості» діти спільно створюють пісочні або паперові будівлі, які уособлюють приємні події чи улюблені місця. Така діяльність сприяє розвитку уяви, комунікативних навичок та відчуття безпеки в групі. Одна з ефективних методик – «Мій настрій у квіточці». Вихователь пропонує дітям вибрати колір, що відповідає їхньому настрою, і зробити пелюстку до великої колективної квітки. У результаті утворюється «емоційна квітка» групи, яка відображає психоемоційний стан дітей [4]. Увагу заслуговує метод використання терапевтичних ляльок, де діти створюють ляльку-друга з тканини, ниток, природних матеріалів і в подальшому розповідають їй про свій день, радощі чи труднощі. Це дозволяє знизити емоційну напругу та сприяє розвитку емпатії.

Таким чином, інтеграція арт-терапії в освітній процес у межах предмета «Технології» та в дошкільній освіті відкриває широкі можливості для комплексного розвитку особистості, підтримки емоційного здоров'я дітей та формування навичок, необхідних для гармонійного життя в суспільстві.

У закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) можна інтегрувати арт-терапевтичні вправи на уроках мистецтва, літератури, технологій навчання або ведення арт-журналів у класах для рефлексії після стресових подій, проведення тренінгів з мандалотерапії під час адаптаційного періоду (5-й, 10-й класи). Ось декілька прикладів використання арт-терапії в школі.

На уроках «Технологій» у 5–6 класах можна реалізувати проєкт «Моя емоційна майстерня». Під час занять учні виготовляють декоративні рамки для фотографій або панно, оформлені в кольоровій гамі свого настрою. Рамки прикрашаються різноманітними елементами – гудзиками, стрічками, клаптиками фетру – і доповнюються підписами на кшталт «Я сьогодні», «Мій настрій», «Моє внутрішнє світло». Така робота дозволяє дітям краще усвідомити свої емоції, надає простір для самовираження й посилює інтерес до навчання.

Важливу роль у розвитку міжособистісної взаємодії відіграє виготовлення «листівки для друга». Така діяльність актуальна у 5–6 класах і поєднує елементи гейміфікованої арт-терапії. Учні створюють листівки з добрими побажаннями в різних техніках – витинанка, аплікація, скрапбукінг. Це сприяє розвитку доброзичливості, підтримці позитивного клімату в класі.

Для подолання тривожності та формування внутрішніх ресурсів доцільно використовувати проєкт «Мій захисний оберіг». Учні 6–8 класів виготовляють ляльки-мотанки, ниткові обереги або браслети з ниток, вкладаючи в них свої побажання собі та ближнім. Через таку творчу діяльність діти отримують емоційне заспокоєння, вчаться підтримувати себе в складних ситуаціях.

Цікавою формою роботи є створення «карти настрою». Учні використовують клаптики тканини, фетру або паперу для створення панно, де кожен елемент символізує певну емоцію. У результаті народжується кольорова мозаїка, що відображає внутрішній стан учнів. Подібна діяльність корисна для формування емоційної грамотності та розвитку образного мислення.

У 8–9 класах ефективною може бути арт-рефлексійна вправа «Професія майстра очима дитини». У процесі виконання учні створюють аплікації або декоративні вироби, які символізують уявлення про свою майбутню професію. Це не лише стимулює самоусвідомлення, а й сприяє формуванню особистої мотивації до навчання, розширює уявлення про можливі майбутні професії.

У профільній освіті (10–11 класи) арт-терапія може стати складовою профорієнтаційної рефлексії. Наприклад, у межах проєкту «Я і технології» учні створюють скетчбуки, колажі або тематичні композиції, у яких відображають своє ставлення до навчання, труднощі, досягнення та очікування від майбутнього. Такі практики дозволяють не лише глибше осмислити себе, а й зменшити тривожність, пов'язану з професійним самовизначенням.

Освітній потенціал арт-терапії дуже великий, арт-терапія допомагає учням краще пізнати себе, розпізнавати емоції; розвивати креативність, критичне та образне мислення; підвищити самооцінку; знизити рівень тривожності та агресії; вчитись ефективному спілкуванню та емпатії; краще адаптуватись до змінного середовища.

Отже, арт-терапія як метод підтримки психоемоційного стану використовується в закладах освіти різного рівня – у закладах дошкільної освіти (ЗДО), загальної середньої освіти (ЗЗСО) та профільної освіти – з урахуванням вікових та психологічних особливостей вихованців і учнів. Її спільне призначення в усіх типах закладів полягає у сприянні емоційному розвитку, зниженні рівня тривожності, збагаченні внутрішнього світу особистості та розвитку навичок самовираження через творчість [6].

Спільним для всіх рівнів освіти є те, що арт-терапія спрямована на зняття емоційного напруження, розвиток комунікативних здібностей, формування позитивного ставлення до себе та навколишнього світу.

Вона активно застосовується як індивідуально, так і в груповій роботі. Незалежно від віку, мистецькі методи дозволяють учасникам виразити себе невербально, що особливо цінно в роботі з тими, хто має труднощі у словесному вираженні емоцій.

Водночас є й відмінності у підходах до використання арт-терапії на різних рівнях освіти. У ЗДО арт-терапія має переважно ігровий характер. Тут використовуються пісочна терапія, малювання пальцями, ліплення, лялькотерапія, казкотерапія. Основний акцент робиться на емоційному розвитку, зниженні тривожності, адаптації дитини до колективу, розвитку дрібної моторики та фантазії. У дітей дошкільного віку переважає емоційне сприйняття світу, тому арт-терапія є природною формою пізнання й розвитку.

У ЗЗСО арт-терапія застосовується для зняття стресу, пов'язаного з навчальним навантаженням, розвитку емоційного інтелекту, покращення клімату в колективі. Вона також використовується як засіб профілактики булінгу та роботи з учнями, які перебувають у складних життєвих обставинах. Серед методів поширені створення малюнків, колажів, робота з метафоричними картами, ведення емоційних щоденників, музикотерапія, елементи драматерапії. На цьому етапі діти вже здатні до рефлексії, аналізу своїх переживань, тому арт-терапія поєднується з вербальним осмисленням отриманого досвіду [6].

У закладах профільної освіти арт-терапія часто інтегрується в навчальні дисципліни або використовується в межах тренінгів, психологічних занять, індивідуального консультування. Основна мета – допомогти підліткам і молоді впоратися зі стресами, пов'язаними з вибором професії, самореалізацією, міжособистісними конфліктами, адаптацією до нових умов. На цьому рівні арт-терапія використовується більш усвідомлено, з акцентом на розвиток рефлексивності, самопізнання, емоційного самоконтролю та професійної ідентичності. Часто застосовуються техніки колажування, проєктивні методики, написання есе, створення персональних мандал, арт-портретів «Я у майбутньому» як форма самовираження [7].

Таким чином, незалежно від типу закладу, арт-терапія виконує важливу функцію у формуванні психологічного комфорту, внутрішньої рівноваги та особистісного зростання учнів. Її зміст і форми змінюються відповідно до вікових потреб і завдань кожного етапу освітнього процесу. Уроки та заняття, в які інтегровані елементи арт-терапії, сприяють створенню позитивного емоційного клімату, активізують внутрішню мотивацію до навчання, а також формують безпечне середовище для вираження думок і почуттів.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Використання арт-терапії в навчальному процесі відкриває нові можливості для розвитку особистості дитини, її внутрішнього світу, самоусвідомлення та саморегуляції. Це не лише метод психологічної підтримки, а й засіб емоційного виховання, профілактики стресів, розвитку життєвих навичок. З огляду на актуальні виклики сучасного суспільства, арт-терапія є необхідним компонентом гармонійної, інноваційної педагогіки.

Таким чином, у сучасному світі, де психоемоційне здоров'я стає одним із найважливіших аспектів життя, арт-терапія є дієвим, доступним та універсальним методом самопізнання, відновлення та розвитку. Тому її впровадження у різні сфери життя є не просто важливим, а необхідним кроком до гармонійного суспільства. Арт-терапія є важливою складовою інноваційного підходу до навчання, яка сприяє розвитку емоційного інтелекту, підвищенню мотивації та психоемоційній стабільності учнів. Її використання в освітньому процесі потребує подальшої наукової розробки, методичного забезпечення та підготовки фахівців, здатних інтегрувати арт-терапевтичні методи у щоденну педагогічну практику. Перспективним напрямом дослідження є розробка навчальних програм і тренінгів для педагогів з основ арт-терапії.

References

1. Васильєва О.С. Арт-терапія в освітньому процесі: практичний посібник. Київ: Освіта України, 2021. 120 с.
Vasyliieva, O. S. (2021). Art-terapiia v osvitnomu protsesi [Art Therapy in the Educational Process]: praktychnyi posibnyk. Kyiv, Ukraine: Osvita Ukraine, 120. [in Ukrainian].
2. Єрмаков І.Г. Психологія творчості і методи арт-терапії. Харків: Ранок, 2019. 176 с.
Yermakov, I.H. (2019). Psykholohiia tvorchosti i metody art-terapii [Psychology of Creativity and Methods of Art Therapy]. Kharkiv, Ukraine: Ranok, 176. [in Ukrainian].
3. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навчально-методичний посібник: у 2 ч. Ч. 1. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
Kalka, N., Kovalchuk, Z. (2020). Praktikum z art-terapii [Practicum on Art Therapy]: navchalno-metodychnyi posibnyk: u 2 ch. Ch. 1. Lviv, Ukraine: Lviv State University of Internal Affairs. 232. [in Ukrainian].
4. Коваль Н.М. Арт-терапія як ефективний метод емоційного розвитку дитини. *Практична психологія та соціальна робота*. 2020. № 5. С. 17–22.
Koval, N. M. (2020). Art-terapiia yak efektyvnyi metod emotsiinoho rozvytku dytyny [Art Therapy as an Effective Method for Emotional Development of a Child]. *Praktychna psykhologhiia ta sotsialna robota – Practical psychology and social work*. 5. 17–22. [in Ukrainian].
5. Кошель А. П., Кульбако Н. П. Використання елементів арт-терапії в умовах освітнього процесу закладів дошкільної освіти: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта», методистів, вихователів закладів дошкільної освіти та батьків дітей дошкільного віку. Чернігів: ФОП Баликіна О.В., 2020. 90 с.
Koshel, A. P., Kulbako, N. P. (2020). Vykorystannia elementiv art-terapii v umovakh osvitnoho protsesu zakladiv doshkilnoi osvity: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia studentiv spetsialnosti «Doshkilna osvita»,

- metodystiv, vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity ta batkiv ditei doshkilnoho viku [Use of Art Therapy Elements in the Educational Process of Preschool Institutions: Educational-Methodical Guide for Students of «Preschool Education» Specialty, Methodologists, Preschool Educators, and Parents of Preschool Children]. Chernihiv, Ukraine: FOP Balykina O.V. 90. [in Ukrainian].
6. Національна психологічна асоціація України. Рекомендації щодо використання арт-терапевтичних методів у школі (2022) URL: <https://npa-ua.org/> (дата звернення 16.05.2025).
Natsionalna psykholohichna asotsiatsiia Ukrainy. Rekomendatsii shchodo vykorystannia art-terapevtychnykh metodiv u shkoli (2022). [National Psychological Association of Ukraine. Recommendations on the Use of Art-Therapeutic Methods in Schools]. Retrieved from: <https://npa-ua.org/> [in Ukrainian].
 7. Палійчук Т. В. Інноваційні методики арт-терапії у профільній школі. *Психолого-педагогічний вісник*. 2023. № 2. С. 33–38.
Paliichuk, T. V. (2023). Innovatsiini metodyky art-terapii u profilnii shkoli [Innovative Art Therapy Techniques in Specialized Schools]. *Psykhologho-pedahohichnyi visnyk – Psychological and Pedagogical Bulletin*. 2. 33–38 [in Ukrainian].
 8. Rubin, J. A. (2016). *The Art of Art Therapy*. 3rd ed. New York: Routledge, 304. [in English].

Mazurenko Svitlana

<https://orcid.org/0000-0001-5606-9865>

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Professional
Education and Health Protection,

T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: mazurenkosvetlana5@gmail.com

Anishchenko Daria

Master's student of the National Institute of Vocational Education and Technologies,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: anishenkodasha2003@gmail.com

USE OF ELEMENTS OF ART THERAPY IN THE CONDITIONS OF THE EDUCATIONAL PROCESS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS

The article considers the possibilities of using art therapy in the modern educational process. It has been proven that in modern conditions, an impotent task of education is not only learning, but also ensuring the emotional and psychological comfort of students. It was found that regardless of the type of institution, art therapy plays an important role in shaping psychological comfort, internal balance, and personal growth of students. The content and forms of art therapy are analyzed, which change according to age needs and objectives of each stage of the educational process. The expediency of using art therapy methods in educational institutions as a tool for emotional development, stress reduction, and the formation of creativity and social skills of students is substantiated.

The purpose of the article is to study and analyze, based on theoretical and methodological principles, the features and potential of art therapy as an effective psychological and pedagogical tool in the educational activities of educational institutions.

The methodological basis of the study is based on the analysis of scientific literature, observations, generalization of experience, and empirical data from the practice of using art therapy in educational institutions.

The scientific novelty of the article lies in the thorough study and systematization of the directions of art therapy activity in the educational environment, as well as in identifying their impact on the emotional state and educational motivation of students.

Conclusions: Art therapy is an important innovative resource for creating a safe and supportive educational environment that contributes to the harmonious development of the personality and the formation of a positive attitude to learning. It is not only a method of psychological support but also a means of emotional education, stress prevention, and the development of life skills. Given the current challenges of modern society, art therapy is a necessary component of harmonious, innovative pedagogy. Thus, in the modern world, art therapy is an effective, accessible and universal method of self-knowledge, restoration and development. Therefore, its implementation in various spheres of life is not just an important, but a necessary step towards a harmonious society.

Keywords: art therapy, emotional education, creativity, education, psychological and pedagogical support.

Стаття надійшла до редакції 06.06.2025 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Торубара О. М.**